

Wyższy poziom zaawansowania – użycie SHALL i SHOULD

Wyrażanie woli: SHALL

Podobnie jak **WILL**, czasownik modalny **SHALL** w znaczeniu **chęć** dotyczy przyszłości oraz nie występuje z formami ciągłymi i perfektywnymi. Ale w przeciwieństwie do **WILL**, **SHALL** w tym znaczeniu wyraża **chęć**, która nie jest nakierowana na podmiot wypowiedzi.

SHALL jako czasownik modalny we współczesnym języku angielskim jest niemal zupełnie przywiązane do pierwszej osoby **I/WE**. „Przywiązane” nie oznacza jednak „skierowane”, ponieważ takie użycie **SHALL** oznacza prawie to samo co: **What do YOU wish/suggest?**, a więc mówca prosi osobę do której kieruje swoją wypowiedź o wyrażenie jej woli, życzenia, opinii, etc. Na przykład:

What shall I do? (Co mam robić? – w szerszym znaczeniu: Co TY myślisz, że ja powinienem zrobić?)

Shall we deliver the goods to your home address? (Czy mamy dostarczyć towar na twój adres domowy? – w szerszym znaczeniu: Czy TY chcesz, żebyśmy dostarczyli...)

Podobnie:

Shall I open the window?

Shall I continue reading?, etc.

(Pamiętajmy, że mówimy tutaj o **SHALL** jako posiadającym znaczenie czasownika modalnym, a nie o nic nie znaczącym czasowniku „pomocniczym” zwykle skrącanym do **'LL.**) Modalna funkcja **SHALL** wyraźna jest także w tzw. **tag questions**:

Let's have dinner out tonight, shall we?

Porównajmy również:

What shall we do this evening? (Co chcesz, żebyśmy robili dzisiaj wieczorem. – pytanie o instrukcje)

What will we do this evening? (Co będziemy robić dziś wieczorem.

– zwykle pytanie o przyszłość, które także może przybrać formę: **What will we be doing this evening?**)

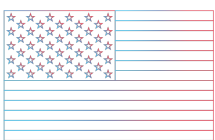
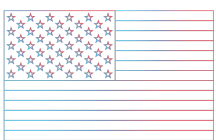
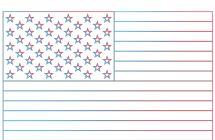
What shall we drink? (pytanie o instrukcje)

What will we drink? (pytanie o przyszłość)

Istnieją także formy modalne **YOU SHALL** i **HE SHALL**, które jednak ograniczone są do języka formalnego lub... biblijnego. (Na co dzień w tych znaczeniach użylibyśmy **SHOULD** lub **MUST**):

Thou shalt not steal. (= You shall not steal. – Nie kradnij.)

A w przepisach dotyczących piłki nożnej powiedziane jest:
The ball shall be spherical. (*Piłka musi być okrągła.*)

albo w regulaminie dla sprzedawców:

The vendor shall maintain the equipment in good order.
(*Sprzedawca musi utrzymywać sprzęt w dobrym stanie.*)

Natomiast osoby zainteresowane historią powinny pamiętać to, co powiedział francuski generał w czasie bitwy pod Verdun:

They shall not pass! (*Nie przejdą!* – w szerszym znaczeniu: *Nie mogą przejść!; My nie damy im przejść!*)

Jeśli natomiast uda nam się zaprosić np. sędziego Sądu Najwyższego U.S.A. na herbatę – mamy co najmniej dwie możliwości zapytania się go, czy ma ochotę napić się tego szlachetnego trunku. Albo bardzo formalną:

Shall my wife make you some tea? (*Czy moja żona ma ci zrobić herbatę?*)

lub trochę bardziej „na luzie”:

Would you like my wife to make you some tea? (*Czy chcesz, żeby moja żona zrobiła...*)

Poza znaczeniami **chęci**, **woli** oraz **nakazu** lub **zakazu** modalne **SHALL** w odniesieniu do drugiej osoby liczby pojedynczej lub mnogiej (**YOU**) lub osoby trzeciej (**HE, SHE, THEY**) oznacza coś, co możemy nazwać *płynącą z głębi serca obietnicą*. Tego typu wypowiedzi często są skierowane do dzieci, zwierząt oraz także... podwładnych. Oto kilka przykładów:

Don't worry! You shan't (czyli **SHALL NOT**) **lose your reward.** (*Nie martw się! Nie stracisz swojej nagrody.* – w szerszym znaczeniu: *Ja już dopilnuję, żebyś nie stracił swojej nagrody.*)

Good dog! You shall have a bone when we get home. (*Dobry piesek! Dostaniesz kość, kiedy wrócimy do domu.* – w szerszym znaczeniu: *Dopilnuję, żebyś dostał kość, kiedy wrócimy do domu.*)

If you are a good girl you shall have an ice-cream. (*Jeśli będziesz grzeczną dziewczynką, dostaniesz lody.*)

Niewątpliwie są to wypowiedzi trochę archaiczne i w tej chwili niezbyt często używane w języku mówionym, ale ciągle można się z nimi spotkać. Podobnie sprawy się mają z użyciem

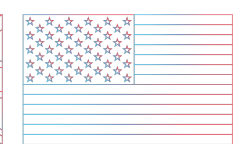
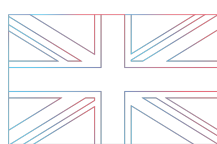
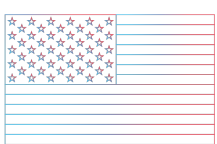
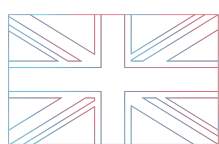
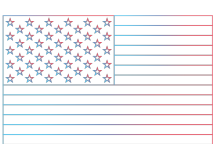
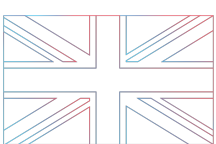
SHALL w znaczeniu **przymus** lub **obowiązek**, a zatem tam, gdzie w języku mówionym najczęściej jest używana forma **MUST**.

Przeanalizujmy dwa przykłady:

You shall do exactly as I say. (*Zrobisz dokładnie tak jak mówię* – w szerszym znaczeniu: *Musisz zrobić to, co ja mówię.*)

You shall suffer for this! (*Odcierpisz za to!* – w szerszym znaczeniu: *Musisz za to ponieść karę!*)

...i zapamiętajmy, że takie zastosowania **SHALL** mają więcej emfazy (*nacechowania uczuciowego*), niż użycie w tym samym miejscu, na przykład **MUST**. Innymi słowy, nie tylko

mówią one o tym, że coś się musi stać, ale także dodają znaczenie, że osoba wypowiadająca te słowa *gwarantuje* lub *osobiście dopilnuje*, że tak się stanie.

SHOULD jak czasownik modalny (posiłkowy): powinność i wniosek

Znaczenie **woli** wyrażane poprzez **SHALL** koresponduje z sensem **powinności** lub **obowiązku** znajdującym w czasowniku modalnym **SHOULD**. Nie ma natomiast żadnego powiązania pomiędzy **SHALL** i **SHOULD** w, wyrażanym przez ten drugi, znaczeniu **wniosek (conclusion)**.

Także, nie ma PRAKTYCZNEJ różnicy pomiędzy **SHOULD** i **OUGHT TO** – stąd istnieje wymiennosc tych dwóch czasowników modalnych w konstrukcjach typu:

He ought to come tomorrow, shouldn't he?

Zarówno **SHOULD** jak i **OUGHT TO**, (który to czasownik modalny, tak jak **MUST**, nie ma formy przeszłej) są mniej „kategoryczne” niż **MUST** i **HAVE TO**.

a) **obowiązek, powinność – obligation:**

You should do as he says. (*Powinieneś robić tak jak on mówi.*)

You shouldn't tell her. (*Nie powinieneś jej tego mówić.*)

What do you think I should do? (*Co myślisz, że ja powinienem zrobić?*)

You should see a doctor if you're still sick tomorrow. (*Powinieneś pójść do lekarza, jeśli jutro nadal będziesz chory.*)

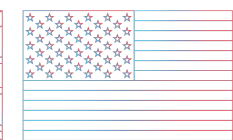
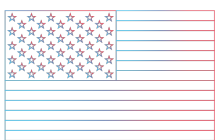
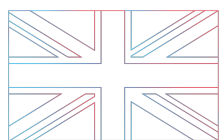
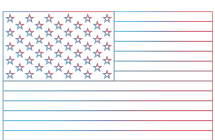
Jeśli w zdaniu głównym występuje czasownik typu **INSIST, RECOMMEND, ASK, COMMAND**, a więc wyrażający **wolę** mówcy, **SHOULD** nadal zachowuje swój sens w zdaniu pobocznym zaczynającym się od **THAT**:

He insists that you should reduce your expenditure. (*On się upiera, że ty powinieneś ograniczyć swoje wydatki.*)

I'm anxious that nobody should be hurt. (*Opisowo: Chcę, żeby nikt nie został zraniony.*)

Was it necessary that my uncle should be informed? (*Czy było to konieczne, żeby informować mojego wujka?*)

Porównajmy również pewne różnice znaczeniowe w:

1. The idea is that the education for the over-sixteens should be improved. (Pomysł jest taki, że edukacja dla osób w wieku powyżej 16 lat powinna być ulepszona.)

2. The idea is that the education for the over-sixteens be improved.

3. The fact is that the education for the over-sixteens will be improved.

Konstrukcja 1. sugeruje, że ten pomysł może jednak nie zostać zrealizowany. W 2. mówimy o planie lub nadziejach na przyszłość, a w 3. stwierdzamy fakt, że ten pomysł będzie realizowany.

b) **wniosek; logiczna konieczność - conclusion:**

The wood is dry so it should burn easily. (Drewno jest suche więc powinno się łatwo palić.)

That shouldn't be difficult. (To nie powinno być trudne.)

We needn't get ready yet; the guests shouldn't come for another hour. (Nie potrzebujemy się jeszcze przygotowywać; goście nie powinni się zjawić jeszcze przez godzinę.)

A także:

I'm not a cow that you should expect me to eat grass.

A: I'm sorry for having done that.

B: I should think you are.

Porównajmy:

The Cabinet should be meeting tomorrow. (Opisowo: Zdaje się, że Gabinet (zarząd) spotyka się jutro. - **wniosek**)

The Cabinet should meet tomorrow. (Gabinet ma się jutro spotkać. - **powinność.**)

Porównajmy także znaczenia, tam, gdzie **SHOULD** w znaczeniu **wniosek** spotyka się z **MUST**. Można powiedzieć: **It must be raining now.** (Musi teraz padać.), ale wykluczona jest wypowiedź ***It should be raining now**. Natomiast, można powiedzieć: **It should rain tomorrow.** (Jutro powinno popadać.), a niepoprawna byłaby wypowiedź: ***It must rain tomorrow**. A zatem możliwe jest pewne stopniowanie znaczenia **wniosek** lub **logiczna konieczność**:

The game must be finished by now. (pewność)

The game will be finished by now. (duże prawdopodobieństwo)

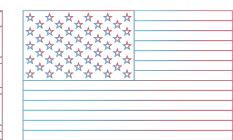
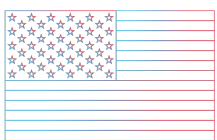
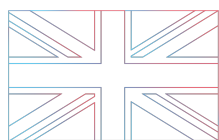
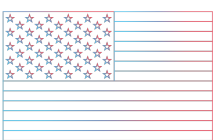
The game should be finished by now. (prawdopodobieństwo)

The game may/might be finished by now. (małe lub bardziej odległe prawdopodobieństwo.)

WIĘCEJ ZASTOSOWAŃ

Czasownik modalny **SHOULD HAVE**, wraz z bezokolicznikiem w formie perfektywnej zachowuje wszystkie znaczenia **SHOULD**, ale przy okazji zawsze prawie oznacza, że dane wydarzenie NIE miało miejsca w przeszłości, bardziej lub mniej określonej. Na przykład:

You should have done it long ago. (*Powinieneś był to zrobić już dawno temu.*)

(Ponieważ nie ma praktycznej różnicy pomiędzy **SHOULD** i **OUGHT TO**, możliwa jest także konstrukcja: **You ought to have done it long ago.**) Także:

He should have started on 1st October, but he didn't. (*Powinien był zacząć pierwszego października, ale nie zrobił tego.*)

John was involved in an accident - he shouldn't have been driving so fast. (*Jan był zamieszany w wypadek drogowy - nie powinien był jechać tak szybko.*)

It shouldn't have taken us so long to get there. (*Nie powinno to nam być zabrać tyle czasu, żeby tam dotrzeć = We didn't expect that it would take us so long to...*)

A: Did you lock the door? (*Zamknąłeś drzwi?*)

B: No, I should have but I forgot. (*Nie. Powinienem był, ale zapomniałem.*)

I'm sorry that Mrs. Smith should have been so inconvenienced.

I was shocked that she shouldn't have incited John.

Użycie **SHOULD** i **SHOULD HAVE** ze słowem **THINK** wprowadza do wypowiedzi idee **przypuszczenia** tak jak w:

I should think we'll need at least twelve bottles of wine.

(*Powinienem pomyśleć, że będziemy potrzebować przynajmniej 20 butelek wina.*)

I should have thought we could expect about forty people.

(*Powinienem był pomyśleć, że mogliśmy się spodziewać około czterdziestu gości.*)

I should/would have thought he could have washed his hands

at least. (*Mogłem się być domyśleć, że on wreszcie mógł umyć ręce. - wypowiedź w tonie co najmniej sarkastycznym.*)

Jednak, jeśli wypowiedź nie jest umieszczona w szerszym kontekście, możemy ją interpretować zarówno jako odnoszącą się do przeszłości określonej, jak i nieokreślonej:

John should have gone. (czyli: *Why didn't he go?*, albo: *Why hasn't he gone?*) Natomiast:

He should have passed the examination easily. (*Powinien był bez kłopotów zdać ten egzamin.*)

możemy zrozumieć jako: *Perhaps he has passed; this at least is what I expected.* - *Być może zdał; przynajmniej tego się spodziewałem.*

(*Powiedziane przed podaniem wyników egzaminu.*) Oraz druga możliwość interpretacji:

He didn't pass; this is not what I expected. - *Nie zdał; nie spodziewałem się tego.*

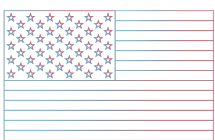
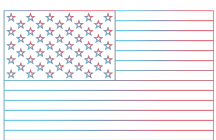
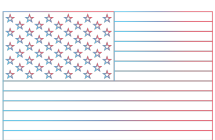
(*Wypowiedź po ogłoszeniu wyników egzaminu.*)

SHOULD HAVE w wypowiedziach odnoszących się do PRZYSZŁOŚCI może wyrażać negację, czyli mówić o wydarzeniu, które miało nastąpić i z jakichś powodów zostało odwołane. Na przykład:

He is aware that they should have arrived tomorrow.

(*On zdaje sobie sprawę, że oni powinni byli przyjechać jutro.*) - rozumiemy to tak, że: *powinni byli przyjechać jutro, ale nie przyjadą.* Porównajmy także **SHOULD HAVE** odnoszące się do przyszłości i do przeszłości:

On the 10th June he was made aware that they should have arrived on 20th June. (10 czerwca poinformowano go, że oni powinni przyjechać 20 czerwca – czyli wynika z tego, że oni 20 czerwca nie przyjadą.)

On the 20th June he was made aware that they should have arrived on 10th June. (20 czerwca poinformowano go, że oni powinni byli przyjechać 10 czerwca – wynika z tego, że być może już przyjechali, ale na pewno nie jest to wiadome.)

W przeszłej mowie zależnej **SHOULD** zachowuje swoją formę charakterystyczną dla odniesień teraźniejszych i przyszłych:

She said that he was everything he shouldn't be/shouldn't have been.

Pamiętajmy również, że **SHOULD**, podobnie jak **WOULD**, używane jest także jako czasownik pomocniczy (**auxiliary**). I jako taki może występować w trybie orzekającym tworząc formę **future-in the-past** oraz w trybie przypuszczającym w zdaniach warunkowych:

I would/should have liked to go yesterday, but I didn't have the chance. (Chciałem pojechać wczoraj, ale nie miałem okazji.)

A: What's the matter with John? Has he gone mad? (Co się dzieje z Janem? Oszalał?)

B: I'd say so from the way he is behaving. (Sądząc po jego zachowaniu, bym tak powiedział.)

